

Štev. 2.

V Ljubljani, 1. svečna 1908.

Leto IX.

Pedenj-možek, mali Muk.

Pedenj-možek, mali Muk,
rad je veseljačil —
nove hlačke, nov klobuk
vedno bi oblačil.

Pipico je rad kadil
in se grel na solnci;
oče pa se je jezil,
močnik kuhal v lonci.

Bila to narobe stvar:
sinček vedno strani —
oče trden gospodar
letos kakor lani . . .

Tristo je nekoč pedi
oče šel od doma —
s palčki, z godcem dudeldi
v hišo Muk priroma . . .

Hej, tam bil strunač je Tes,
prstov roke ročne,
pa zagodel je na ples
tem možem poskočne!

In z nožicami ob pod
takt možički bili —
kakor ko slavi se god,
vinčece so pili!

Pili so in ju-hu-hu
v plesu se vrteli —
pesem krepkega glasu
zdajpzdaj zapeli!

Rajali so veninven
tja do zore zlate —
a tedaj zagrabi sen
vse možé bradate . . .

Eden, dva, kjer muca spi
pri polici blizi —
a na goslih dudeldi
godec spi pri mizi . . .

Oče pride — da te miš! —
vidi vse narobe,
uren kakor vetra piš
vse spodi iz sobe!

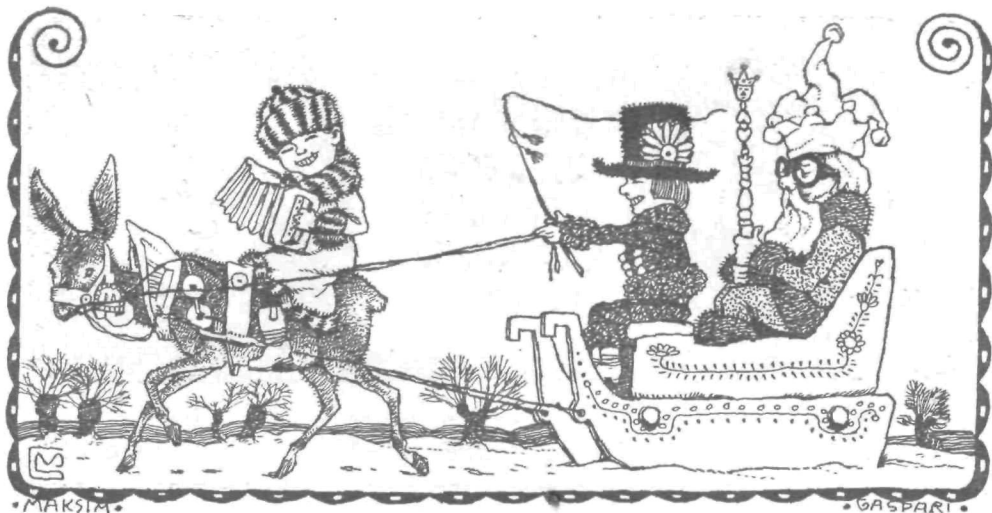
Tam jaz bil sem tiste dni
noter v temnem lesu —
a še zdaj mi dudeldi
tu zveni v ušesu . . .

To je bilo v tistih dneh,
ko bil čuden čas je,
ko zorel je bob v latéh,
grah pa gnal je klasje.

Pa sem rekel: To je res,
naopak ni pravo,
da zapisal Muk in Tes
to bi zgodbo v glavo!

Fran Žgur.

Naša Minka na Gorenjskem.

Spisal Juraj Pangrac.

(Dalje.)

III.

a Minko so napačili zdaj lepi dnevi na Gorenjskem. Z Bertko in Francko se je igrala na vrtu, hodila z njima po gob v gozd nad vasjo in k potoku gledat bistrice ribice, ki so švigale v vodi in lovile drobtinice, ki so jih jih metali otroci. Stric Janez jo je vodil po hlevu in ji razkazoval govedo, konje in zajčke. Minki je bil najbolj všeč tisti mali zajček s kruljavo nogo. „Ta je ubožec, ta bo moj,“ je dejala sočutno in ga božala. Pozneje mu je nosila detelje, korenja in zelnatih listov. Tudi ga je večkrat vzela v naročje in ga gledala usmiljeno, gladeč mu nalahko mehko dlako. Za tistega velikega z rdečimi očmi, ki ga je tako rada imela Francka, se še zmenila ni. Tudi se ji je prikupil takoj izprva teliček. „Tako plašno me gleda, zato ga imam rada,“ je pripomnila stricu. In smela je iti čisto k njemu in ga prijeto za ušesa, gobček... pa vendar ni poskočil in zbežal od nje, ampak jo le gledal dobrodušno z velikimi očmi ter zvečil nemoteno dalje. Za žrebe, ki je prosto skakljalo v kotu okrog svoje matere, ni marala izprva. Ko pa je pricapljal nekoč tako brezskrbno v vežo in je plašni Minki obližnil kosec cukrčka iz roke, se ji je tudi žrebiček omilil in mu je poslej nosila s stricem v škafu namočenih otrobov. Petelin, tisti veliki s svetlimi peresi in veliko čopo na glavi, ji je bil trn v peti. „Le naj se mi še prikaže enkrat v vežo, precej ga bom zapodila!“ se je jezila. In teti je povedala, zakaj ga ne mara: „Samo pretepal bi se in podil kokoši — ta grduh unémarni.“ Veliko veselje ji je delalo mlado jagnje, ki je drobnelo za ovco in tako žalostno bleketalo. Teta

mu je morala navezati okrog vratu rdeč trak, na katerem je visel kraguljček, ki je vselej, kadar se je le prestopil „janček naš“ — kakor so mu rekali otroci — zazvončkljal; tako so vselej vedeli otroci, kje skače janček, in so hiteli k njemu in tekali okrog njega.

Stara mati je tako rada gledala na planine. „Poglej, Minka, na planine!“ ji je velela. Minka pogleda, nato pa pripomni teti: „Čudno se mi zdi, da mati tako rada gleda na planine, kjer so same skale...“ Teta je molčala.

V nedeljo je šla Minka k maši v Radovljico, pa ne s stricem, kakor je odločila stara mati, ampak s teto. „Jaz grem s tetko,“ je rekla odločno Minka. In teta se je zavzela za njo in ji pritrdila: „Da, z menoj pojdeš, samo z menoj.“ In pri tem je ostalo. Ko je zapel veliki zvon pri fari in vabil ljudi v cerkev, je zaklicala teta: „Alo, Minka, k maši!“ Minka je prihitela k teti, jo prijela za roko in šli sta. Po maši pa sta se oglasili pri slaščičarju, in Minka je prinesla poln robec samih dobrih in sladkih reči domov. Doma pa je delila pecivo z Bertko, Francko in — teto. Pa tudi stric Janez je nekaj dobil in dekla in stara mati. „Imajo tudi stara mati in stric in dekla radi kaj dobrega,“ je rekla in dala vsakemu nekaj. Kar je pa nji ostalo, je vse shranila. Drugi dan je pa prinesla teti, rekoč: „Tetka, nate, vse je vaše.“ Teta se je začudila in vprašala: „Minka, kaj nimaš rada peciva?“ — „O, rada; pa vas imam še rajša, zato sem prinesla vam te dobre reči,“ je odgovorila. Teta se je še bolj čudila, pa jo vprašala: „Minka, čigava pa sem jaz, da me imaš tako rada?“

„Moja,“ je odgovorila Minka preprosto.

„Čigava pa si ti?“ je vprašala dalje teta.

„Tvoja.“

„O, ti Minkec moj zlati, ti Minkec moj zlati!“ je vzklikavala teta mehko in božala Minko...

Lepi dnevi so torej napočili za našo Minko na Gorenjskem. In bila je vesela, in vsi so jo radi imeli. In minili so dnevi, tedni — mesec, dva... in Minka ni več silila domov k mami, atku, Dori... Zdelo se je, da je čisto pozabila na dom. In zlasti teti se je dobro zdelo, da se je Minka tako udomačila na Gorenjskem. Ah, rada je imela Minko, prav rada...

IV.

Stara mati je tako rada gledala na planine. Vsak večer, če je le utegnila, je obstala, ko je solnce zahajalo, na vrtu in se zagledala na planine, ožarjene od zahajajočega solnca. In ko tako gleda na planine, v višave, se globoko zamisli, in njena duša postane žalostna. In skloni glavo, in njena drhteča ustna zašepčejo tiho molitev. In večkrat se prigodi, da ji zapolze solze po razoranih, velih licih. In tedaj zgrabi njena roka za konec predpasnika in si obriše z njim solze, ki nehajo liti iz oči. In globoko iz prsi ji privre težak vzdih: „Bog bodi milostljiv njegovi duši!“ — In ko opravi svoje opravilo, odide počasnih korakov in s povešeno glavo in z mokrimi očmi z vrta...

„Zakaj gleda stara mati tako rada na planine, tetka?“ vpraša nekoč Minka.

„Ah, boljše bi bilo, da bi ne vedela tega!“ je odgovorila teta, nato pa le povedala: „Lej, Minka, tam se je ponesrečil predobri naš oče. — Drva so spravljali s planine. Po drči so jih spuščali v dolino. Pa se je nekaj zagatilo, in hlodi so se ustavili. Pa je stopil oče k drči. Preblizu je stopil, zakaj prav tedaj so zopet zahrumeli in zaropotali hlodi nad njim in zapraskali in zdrčali po izgajeni strugi dalje. — Ogniti se ni utegnil in tako je našel smrt v gorah najboljši oče. — Koliko smo prejokali, in mati še sedaj ni prebolela grozne nesreče. — Oče me kliče, a jaz ne morem za njim, govori in gleda na planine, v višave . . .“

Ta žalostna povest se je globoko zajedla v mehko srce Minkino. Nič več ni bila vesela kakor druge dneve. Vedno je tiščala za tetko in ji pravila: „Pa vi mi ne smete iti na planine. Atka in mamó in Doro tudi ne pustim gor, pa strica tudi ne in stare matere in dekle tudi ne . . .“

Da bi Minko nekoliko zamotila, gre teta z njo v gornjo sobo ter ji razkazuje različne predmete, naposled pa ji pokaže tudi debelo knjigo s slikami sorodnikov in znancev. In ogledujeta podobe, ogledujeta. In prigodi se, da naletita na sliko Minkine mamice, še čisto mlade.

Minka ostrmi, ko zagleda svojo ljubo mamico naslikano pred seboj. Za nekaj časa pa zavpije vsa iz sebe: „Tetka, ljuba tetka, pogledjte, to je pa naša mama!“ Nato vzame sliko iz knjige, jo pritisne k sebi in skače z njo vsa srečna ter kliče venomer: „Tetka, ljuba tetka, to je pa naša mama!“ In ko se naskače, dene sliko z veliko spoštljivostjo predse na mizo, jo poljubi in reče iznova: „Tetka, ljuba tetka, pogledjte, to je pa naša mama! . . .“

Tetka se je začudila. Videla je Minko, kako je oživila ob mamini sliki, kako je zažarelo njeno oko, zatrepetalo srce. In vprašala jo je: „Minka, pa veš, da je to vaša mama?“

Minka pogleda začudeno teto, kakor da bi hotela vprašati, kako je to mogoče, da še tetka dvomi o tem; nato pa reče z vso gotovostjo: „Da, tetka, to je naša mama; vem, da je.“ In gledala je iznova v sliko in se je ni mogla nagledati. Naposled pa je omenila: „Tetka, ali vidite, kako živo me gleda mama s slike? Kar mislim, da odpre usta in me ogovori, pa se tako trdo drži, da se nič ne premakne.“ — „Ali imaš tako rada svojo mamó?“ vzklikne vprašajoče teta. Minka pogleda v tla, kakor da nekaj razmišlja. Za nekaj trenutkov pa vpraša teto, ne da bi odgovorila na njeno vprašanje: „Tetka, pa znate vi zapeti tisto pesem: Poznam prečudno cvetko, ki vedno zeleni?“ In ko je teta odkimala, da ne, se je Minka odkašljala, uprla svoj pogled v mamino sliko na mizi in zapela. Nje mili, nežni glasek se je glasil kot srebrna struna v tujem svetu. In pela je tako iz srca, da sta še tetki zapolzeli dve debeli solzi po licih in kanili na tla. In ti solzi sta pričali, ti solzi sta govorili: „O, ti Minka moja, ti otročiček zlati, kako neizrečeno si ti mil in drag mojemu srcu, ker tako ljubiš svojo mamico, mojo ljubo sestro . . .“

(Konec.)

Zgodbe iz živalskega življenja.

Piše — m —

II.

Pazi.

arsikdo bo vprašal: „Kdo je ta Pazi?“

Dotičnemu povemo, da je Pazi mlad psiček, ki šele pet mesecev na svetu kobaca, skače, teka, laja, renči in cvili. Lahko bi mu bilo ime tudi Rjavček, ker je rjav kakor lisica in belo liso ima na vratu. Doma je iz Dolenje vasi, a ga je prinesel Ršinov Ivan v žepu in ga dal učitelju v Gorenji vasi, kjer imajo šolo za poldrugi sto otrok. Tukaj v šoli pri učitelju je Pazi že dobro porastel, se naučil lepo sedeti, stati na dveh nogah kakor psiček, ki je naslikan v Abecedniku na 82. strani.

S šolskimi otroki se je Pazi že popolnoma seznanil, zdaj jim je najboljši prijatelj. Če utegne, spremlja šolske otroke po mostovžu, se igra z njimi, da imajo otroci in sam obilo zabave pred šolskim časom.

Tako mlad še, pa je ta psiček že doživel zgodbo, ki je ne pozabi, dokler bo živ.

V oddaljeni vasi je bil zbolel njegov tovariš — psiček, ki mu je ime Čuj! Dobil je najhujšo pasjo bolezni — steklino. Da ne bi ogrizel in okužil še drugih psov po vasi, je prišel ukaz, naj se vsi Pazijevi tovariši za tri mesece doma privežejo ali naj se jim dá torba na gobček.

Tudi naš Pazi je dobil torbico na gobček. E, pa hudo je bilo mlademu psičku, ki ni vedel, zakaj je kaznovan s torbico. Takoj prvi dan se je šel pokazat s torbico svoji dobri znanki — Gaščevi mladi muciki. Prosi jo, naj mu jo ta sname. Saj s torbico na gobčku še skoro malo polajati ne more, le cvili in porenči še lahko. Kdo se ga pa kaj boji, če tolikšen psiček kaj renči? Ta sosedova mucika je bila njegova dobra prijateljica — bila je le malo dni starejša od njega. Kot otroka sta se igrala in bila oba vesela. Prav smilil se ji je ubogi Pazi, ki je imel torbico na gobčku. Zato ga vpraša mucika v svojem jeziku, ki ga je Pazi tudi razumel: „I, kaj si pa naredil, da so ti natakneli torbico na gobček? Ali si koga hudo vgriznil?“

„I, vgriznil sem že mnogokrat kuharico Malko, ki me je nalašč za rep ali nogo potegnila, a nikoli ne hudo, ker je bilo to le v šali, ne zares. Nji in meni se je to dobro zdelo,“ dopoveduje Pazi. „Ti, mucika, imaš dobre nohte, prosim te, pomagaj mi torbico sneti, sam je ne morem,“ govori nadalje Pazi. „Rada ti pomagam, saj si dober sosed, tudi mene nisi nikoli preveč vgriznil, ko sva se igrala,“ ga potolaži mucika. „In ti me nisi nikoli prehudo oprasnila, če sem ti malo ponagajal,“ potrjuje Pazi.

„Zato ti pa tudi rada pomagam, ker si ubožec,“ pravi zadovoljno mucika.

Nato prime mucika z ostrimi nohti (krempnji) torbico ter jo z vso svojo mlado močjo vleče Paziju z gobčka. Sam Pazi ji je pogumno pomagal, a ni šlo. Torbice ni bilo mogoče spraviti dol. Poigrata se še malo z muciko, in potem odide Pazi bolj žalostno domov. Bilo je proti poldnevu, ko se pripravlja kosilo. Kuharica Malika pokliče psička v kuhinjo. Odveže mu torbico ter pokaže, kje ima kosilo.

Pazi poskoči veselo in zopet počene, hoteč se malo s kuharico poigrati. Bil je brez torbe, kosilo mu že ni tolikanj dišalo. Po kosilu so Paziju zopet privezali torbico. Šel je potem lahko na cesto ven, v vas h Goščevi muciki in se prijaznil s šolskimi otroki, ki so prihajali v šolo. Tako je bilo nekaj dni. Nekoč psiček Pazi posebno lepo gleda kuharico in pred njo proseč cvili. Uganila je, da jo prosi, naj ga vendar pusti brez torbice na cesto. „Bodi brez torbice tukaj v kuhinji, ven na cesto pa ne smeš, ker zunaj hodi hud mož konjač, ki pobira vse take psičke, ki nimajo torbice na gobčku,“ mu pove kuharica in zapre kuhinjska vrata.

„Kdo bo čepel doma? Uidem, kadar bom le mogel,“ misli zase Pazi. Prilika za to je bila kmalu prišla. Pazi smukne iz kuhinje in veže na vrt in odondot skozi odprta vrata na cesto naravnost k svoji prijateljici muciki pokazat se, kako prijetno je to, če psiček nima torbe na gobčku. Pa je že tako na svetu, če se govori o volku ali medvedu, volk ali medved kaj rada prideta. Doma so mu pravili, da hodi okolo hud mož konjač, ki pobira vse psičke in pse, ki skačejo zunaj na planem in nimajo torbe.

In res. Pred šolo se pripelje in ustavi voziček. Na vozičku stoji velik kurnik, pregrnjen s črno rjuho. V kurniku se pa trese precej velik pes, ki mu je ime Crn. Tega Črnega je bil nekje ujel voznik, ki ni nihče drug kakor pristni — konjač, doma iz Koštrunje vasi. S seboj ima še pomagača, ki hudo gleda in nosi nabasano puško. Ustrelil vsakega psa, ki ni privezan ali nima torbe, če ga ne more ujeti. Pazi ravnokar priskaklja od sosedove mucike. Konjač se mu zasmee, češ, ti si že moj, ker nimaš torbice.

Psiček, čeravno mlad, je vohal, da ta mož ni njegov prijatelj. Odskoči v stran; a konjač, vajen loviti take psičke, ga hitro ujame in lepo v kurnik pobaše k psu Črnemu.

Ko zagleda Pazi v kurniku tovariša, še ni bil preveč žalosten — češ, tu imam tovariša, s katerim se bom igral.

„Nesrečni psiček, ali ne veš, kam si prišel?“ vpraša Črn mladega tovariša.

„Ne vem,“ zastoka Pazi.

„Ali imaš bolan nos, da ne vohaš, po čem ta kurnik diši?“ vzdihne starejši Črn.

„Kako naj to vem?“ odgovori boječe Pazi.

„Po naši krvi, ječi in smrti diši ta kurnik. Ali ne vohaš in ne vidiš, da so vrata in stranice krvave od krvi pasjih čeljusti? Koliko jetnikov je moralo že tukaj zdihovati, grizoč ob trdi les ter so si do krvi ranili čeljusti?“ govori nesrečni Črn.

„Meni je tako hudo! Kam pa naju popelje ta mož?“ vzdihne Pazi.

„I kam, na svoj dom,“ odgovori Črn.

„Kaj pa bo z nama doma?“ vpraša žalostno Pazi.

„Jaz zase nič dobrega ne slutim: star sem že, naveličal sem se živeti. Služil sem v hiši, kjer se mi ni dobro godilo. Najbrž mi nalašč niso dali torbe ali me niso privezali, da me ima sedaj konjač v kurniku. Če se mi kaj pasjega primeri, se ne bom nič čudil,“ dopoveduje Črni Paziju.

„Kako čudno govoriš, ne umejem te!“ pravi Pazi.

„Umel me boš pozneje, zdaj si še premlad. Mislim pa, da tebi, ki si še mlad in lep psiček, se nič huđega ne zgodi. Konjač te oddá za dobro plačilo tvojemu staremu ali kateremu drugemu gospodarju in potem se ti bo še dobro godilo, jaz pa že lahko pišem svoj testament,“ govori izkušeni Črn. Ko sta Črn in Pazi v svojem jeziku še govorila, požene konjač konja, ki pelje jetnika proti sredi Gorenje vasi. Konj vozi prav počasi. Konjač in njegov pomagač gledata na vse strani, ali ni kje pred hišo psa ali psička, ki bi ne bil privezan ali bi ne imel torbice na gobčku. Pazi in Črn gledata iz kurnika na ta lepi svet skoraj tako kakor hudodelca, ki ju peljejo v dolgoletni zapor ali k vislicam. Konjač ni bil njima nobenega tovariša več prinesel v kurnik. Dan se je bil že nagnil. Solnce je že spalo, ko pripelje konjač naša jetnika na svoj dom v Koštrunji vasi. Kurnik s Črnim in Pazijem postavi konjač v vežo. Dalje se to noč ne zmeni za nesrečna jetnika.

Velika žalost je nastala v gorenjevaški šoli zaradi Pazijeve nesreče. Kuharico Maliko, ko je zvedela, kaj se je bilo s psičkom zgodilo, je močno srce bolelo. Takoj drugo jutro se odpravi h konjaču prosit ga, naj ji dá Pazija nazaj. Nemirno stopa iz vasi po stezi ob voznem potu proti griču Brezovcu. Mimogrede bodi povedano, da rasto ob obeh straneh borovci, smreke, namešano s hrasti in bukvami na glinastih tleh. Če bi pa človek kopal globoko v zemljo, bi zadel ob premogovo žilo. Grič Brezovec in znožje njegovo od Gorenje vasi proti Koštrunji vasi sta sestavljena iz jako starih takih prstenih in kamenitih plasti, da večče oko pozna, tu doli mora biti kaj premoga. Šolsko poslopje, ki stoji malo proč od Brezovca, je pa zidano na najnovejšem Savskemrodu, ki nosi malo rodovitne prsti nad seboj. Z vrha Brezovca je imela kuharica Malika obsežen in jasen razgled na Julijske planine, Karavanke, zlasti naravnost proti severu na Savinske planine, kjer sta stala ponosno Grintavec in Kočna z malo pobeljeno glavo. Grede po pobočju proti Koštrunji vasi, vidi nad vasjo hišico. Misli, tam najbrž zdihuje ubogi Pazi. Urno stopa po strmem griču, pride v vas in gre mimo ondodne šole in cerkve naravnost proti koči, ki jo je že z griča videla. Pred hišo zagleda več psičkov, zraven gospodarja in gospodinjo. Približavši se k njima, vpraša kuharica Malika: „Ali ste vi vzeli včeraj v Gorenji vasi mladega in rjavega psička in ga odpeljali domov, ker ni imel torbice na gobčku?“ „Ne, jaz ne jemljem nobenih psov!“ odgovori nevoljno gospodar. Ali mislite, da je pri nas — pri konjaču?“ vpraša gospodinja. „Pri konjaču je tam le gori blizu ceste na desno, pravi se pri Tepežniku. Saj res, včeraj je pobiral pse po vaseh, morda je ujel

tudi vašega,“ pove nadalje gospodinja. „Pri nas se pravi pri gozdarju,“ dostavi gospodar. „Lepo prosim, nikar ne zamerite, ker sem se tako zmotila. Zahvaljujem vas, ker sem zvedela, kje je naš ubogi Pazi,“ dostavi kuharica.

Kmalu je bila pri konjačevi hiši. Hiša je v enem koncu lesena, v drugem zidana. Malo od hiše proti gozdu je ograjen prostor. Na sredi tega prostora je velika podolgovata uta. V uti stoji velika miza. Ta ograjeni prostor je „pokopališče“, kamor zakopuje konjač konje, pse in druge živali, ki so namenjene konjačevim rokam. Kuharica stopi v vežo. Ob desni steni zagleda kurnik in notri dva psa: večjega Črnega in mlajšega Pázija. Črni je stal pokonci, Pazi pa je čepel in držal glavo na kurnikovih tleh. Zrl je topo pred se in se ni nič ozrl na prišlega človeka — svojo dobrotnico. „Pazi!“ zakliče Malika. Pazi pomiga z ušesi, a se ne obrne nikamor.

„Pazi!“ zakliče vdrugič. Pazi se zgane, stopi na noge in se ozre z neizmerno žalostnim pogledom proti Maliki. Zdaj pride iz sobe še gospodinja, mati hudega moža konjača, odpre kurnik, in Pazi sme h kuharici.

Psiček se oklene z obema prednjima nožicama Malikinega vratu, položi glavo na prsi, joka in drhti dlje časa, a v oči se ji ne upa pogledati. „Ubogi psiček, kaj si prebil preteklo noč! Zdaj bo vse dobro, z menoj pojdeš domov, kjer se boš zopet igral s šolskimi otroki in Gaščevo muciko,“ ga tolaži Malika. A Pazi se ne more utolažiti, vedno joka in ima pogled obrnjen v tla.

Tudi gospodinji se je smilil ubogi psiček. Dala mu je čašico mleka, ki ga je pa komaj pokusil. Kuharica Malika in gospodinja sta se bili kmalu zedinili, koliko kazni je bilo plačati, ker ni imel psiček torbice na gobčku. Konjača samega namreč ni bilo doma.

Pazi je smel z Maliko zopet domov v Gorenjo vas. Ko je Pazi še tožil, kaj vse je bil izkusil preteklo noč pri konjaču, se je oglasil tudi gospodar psa Črnega. Tudi ta je bil rešen ujetništva. Zdaj Črnemu še ni bilo treba delati testamenta.

„Zakaj si ušel brez torbice na cesto?“ očita kuharica Paziju domov grede. Pazi pa ni popolnoma razumel tega očitanja, ni vedel, zakaj ga je pravzaprav vzel konjač. Misliti si je le mogel, da se je bil kako hudo zameril kuharici ali učitelju.

Ko sta se doma srečala z učiteljem, se je psiček tudi bridko jokal in ni mogel takoj gospodarju pogledati v oči. Več dni ni bil prejšnji živahni psiček kakor pred groznim dogodkom, ko ga je bil vzel konjač.

Zdaj je Pazi, rjavček z belo liso na vratu, pač zopet vesel in živahen psiček, ki se igra z Gaščevo muciko in šolskimi otroki; skače, teka, laja, renči in cvili, kakor mu je prirojeno od matere prirode. Poleg tega je pa še prav dober, a ne hudoben stražar, ki zna že več umetnosti kakor psiček, ki je naslikan na 82. strani Abecednika. A da ga je bil vzel že konjač in je pri konjaču s tovarišem Črnim že prenočil, tega naš Pazi gotovo nikoli ne pozabi.

Mladi fizik.

Piše J. N.

II.

rugega dne je bilo krasno vreme. Ko pridem z izprehoda, dobim Slavka, ki me je čakal doma. Opazivši ga, se mu nasmehnem, on pa je ostal resen.

„Prosim vas, ne smejte se kakor ste se včeraj smejali. Tak smeh mi de jako hudo. Povejte mi rajši, zakaj se mi ni posrečil poizkus.“

„Ali si pozneje še poizkusil?“

„Seveda sem. Doma sem drgal na vse mogoče načine, pa ni hotelo nastati nič pametnega. Razrazil sem se in sem vrgel glavnik v kot, kjer leži še sedaj.“

„Dragi moj deček, ne prenašli se nikoli! Kar se ti včeraj ni posrečilo, se ti lahko posreči danes. Prirodne prikazni so odvisne od tolikih okolščin, ki jih vseh niti učenjaki ne poznajo dobro. Iščejo jih in šele po dolgoletnem trudu, po vztrajnem delu pridejo eni ali drugi na sled. Ti pa si komaj pogledal v svet in si že nestrpen, če se ti kaj takoj ne posreči. Uči se zgodaj potrpežljivosti, če hočeš pozneje kaj vedeti, ker znanje ni pečena piška, ki sama zleti v usta. Zapomni si to in idi po glavnik!“

Šel je ves skesan svoje nestrpnosti, kmalu pa je bil zopet pri meni. Drgal je glavnik in v svoje začudenje je opazil, da papirčki zopet oživljajo.

„Kako je to? Povejte mi no!“

„Povedal bi ti lahko, pa ne maram, ker hočem, da sam dobiš razlago. Dokler si mlad, se moraš vaditi, da misliš s svojo glavo, v starosti bo prepozno; in zapomni si: kdor je primoran verovati drugim, je njih duševni suženj, s katerim delajo, kar hočejo. — Da lažje spoznaš glavnikove muhe,

hočem napraviti neko pripravo. Glej! En konec te železne palice zvijem v obroč, drugi konec pa stolčem, da postane nekoliko pločast; nanj prilepim dva tanka podolgasta kovinska listka, ki jih izrežem iz tega velikega.“

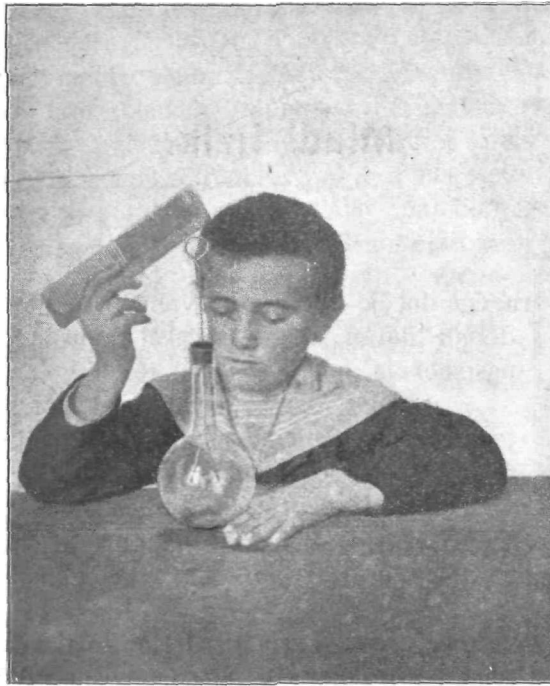
Pogledal je list in me vprašal:

„Ni li v takih listih ovita čokolada?“

„Ne!“ mu pojasnujem, „ona je v cinovih listkih, ki so tem podobni, a so mnogo težji od teh. Listki, ki jih vidiš, so iz jako lahke kovine, aluminij imenovane. Le primi enega!“

Prijel je in se začudil.

„Saj je res! Teže niti ne občutim; kakor pajčevina se mi prijemlje okrog prstov. Ah, oprostite! Odrngal se je, tega nisem hotel.“

Ustrašil se je, ko se je listek odtrgal, mene pa je veselilo, da se je prepričal, kako tanke se napravijo lahko kovine. V tem času sem prilepil listka na palico, in tako je bil bistveni del priprave končan. Da bi pa gibajoči se zrak ne pregibal listkov, sem jih vtaknil v steklenico skozi žrelo, kjer sem pritrdil palico s pečatnim voskom.

„Sedaj je priprava končana. Drgaj glavnik in dotakni se z njim paličinega obroča!“

Listki v pripravi so se razkoračili in so tako stali, dokler se ni Slavko dotaknil palice s prstom, nakar so padli v prvotno ležo. Ponovil je večkrat ta poizkus in vedno z enakim uspehom. Listki so tudi padli, če se je dotaknil obroča s kako kovino. Ko se ga je pa dotaknil z glavnikom, z žveplom,

s steklom ali s pečatnim voskom, so ostali listki razkoračeni. Čimvečkrat je ponovil te poizkuse, tembolj zamišljen je postal; nazadnje je bil že tak, da me ni niti slišal, ko sem mu rekel, naj dahne na glavnik, preden se dotakne z njim priprave. Moral sem to napraviti jaz. Ko so pa nato listki padli skupaj, mi reče, kakor bi se bil zbudil iz spanja:

„Slišite, podarite mi par teh aluminijevih listkov; napravil bi tudi jaz rad tako pripravo.“

Dal sem mu še več kot je želel in ves vnet za te poizkuse je tekel domov.

(Dalje.)

Zajec in jablana.

Spisal *Polenčan*.

uda zima je pritiskala. Vsaka žival je najrajša v svojem kotičku. Večina se jih je že jeseni preskrbela z živežem za zimo. Le ubogi zajček se ni mogel preskrbeti z živežem. Stiska se za grmovjem, dokler ga lakota ne pože ne na pot.

Nekega večera mu zopet zapove trebušček z ležišča.

Napol zmrzel tava okolo, a nikjer blizu ne dobi ničesar za zobe. Le daleč je vedel za mlad sadni vrt. Želodček ga prisili tudi tja.

Ko pride tja, hoče takoj pri prvi jablani ogriziti kožo. Ta pa mu reče: „Ne daleč od tukaj drži pot jako po samem. Po tej poti je šel pred nekoliko urami mož, ki je nesel v košu mrvo. Stara hruška pa, ki stoji ob poti, mu je potegnila iz koša nekoliko mrve. Ta mrva leži še sedaj tam. Pojdi tja in pusti mene, ki že itak komaj stojim zaradi prevelikega mraza.“

Zajček misli, da ga hoče jablana prevariti in noče iti pogledat. Objе že prvo drevo in gre k drugemu. Pa o joj! Kmet, ki ni hotel trpeti škode na drevju, je nastavljal volka, in zajček se je ujel.

V smrtnem strahu vzdihuje: „Zakaj nisem slušal jablane? Najedel bi se bil lahko dositega, čeravno nekoliko slabše hrane in bi se sedaj najbrž ne nahajal v tem groznem položaju.“

Vso noč je trpel zajček na smrtnih bolečinah. Proti jutru pa je prišel kmet in ga razljučen zaradi škode pobil s palico do smrti.

▷ Trije učenjaki ◁

Osel in pav.

Spisal Mihael Levstik.

sel je pogosto opazoval otroke svojega gospodarja, ko so posedali po dvorišču in pridno zajemali iz šolskih knjig človeško modrost. „Ko bi vendar tudi jaz znal brati,“ zdihuje borni sivec, „to bi bilo gotovo dobro zame. Človek bi me ne zaničeval tako hudo in tudi med živalmi bi imel večji ugled!“

Nekega dne zapazi v kotu na dvorišču knjigo, ki so jo bili otroci pozabili ondi. Urno jo pobere in nese v svojo stajo, kjer si jo vtakne za jasli. V samotnih urah, ko je prost težavnega dela, pa potegne knjigo iz zatišja, jo razgrne v jaslih ter izkuša in izkuša, da bi si vtepel v svojo debelo glavo pomen skrivnostnih črk. A zaman je ves njegov trud. Samo toliko se priuči z veliko težavo, da zna čitati glasa *i* in *a*.

Toda želja po učenosti mu ne da miru. „Naprosim si pomočnika,“ si misli in preudarja, komu izmed znancev bi neki razodel svojo željo. „Na koga naj se obrnem,“ tarna siromak, „konj ne utegne, vol pa nemara sam ne zna. Pes, ta bi mi mogel najprej pomagati! Saj občuje največ s človekom, torej se je od njega gotovo že mnogo naučil. Toda on me črti in se obreguje nad menoj, kjer me le vidi. E, pava se lotim. Sicer je precej imeniten, nosi tako lepo obleko in se tako gosposko izprehaja po dvorišču — gotovo je tudi jako učen!“

Gizdavi pav rad in važno pritrди sivčevi želji. „Daj sem knjigo,“ mu veli, „pa začniva!“ Pav zleti s knjigo v kljunu visoko gor na streho, se ondi ošabno razšopiri in začne kričati svoj „*a — a!*“ tako glasno, da se sliši daleč naokolo. „Dalje, dalje,“ kliče osel, „*a* že poznam, *i* tudi!“ A pav se imenitno suče na strehi in kliče venomer le samo svoj zoprni „*a — a!*“, ker več itak ne zna.

„Že vidim,“ pravi osel nazadnje, „ošabnost ne pozna prave modrosti.“

Nevoljen se je vrnil v svojo stajo in opustil željo po učenju. Pač pa ni še do danes pozabil tega, ker se je naučil pri svojem prvem poizkusu, ker še sedaj kaj rad ponavlja svoj glasni *i-a*.

Na saneh.

Šola je minila,
tri-li-li,
zdaj pa le po snegu,
na sani!

Torbica na kosce
se zdrobi —
kam bo jutri pisal
u in i?

Torbica poskoči
z dečkom — hop —
Jožek pade nanjo
kakor snop.

S solzami se Jošku
orosi oko —
tablica nikoli
cela več ne bo! . . .

Fr. Ločniškar.

Pozimi.

Burja tuli, pada sneg,
vse je belo: dol in breg.
Jazbec v rov tam v lesu plane,
stisnjen v kot se več ne gane;
tudi medved kosmatin
gleda zimo iz globin —
in nazaj v brlog se vrne,
dremlje in se ne obrne:
tam vso dolgo zimo spi,
sanja preživale dni . . .
Ptički drobni, kar jih je,

zime plahi se boje . . .
Le košatorep lisjak
gre na lov, ko pade mrak —
Tiho, tiho prav počasi
jo zavije proti vasi,
tam, kjer kure in kokot
stiskajo se pod perot,
tja mu tiho gre korak,
v kurnik splazi se lisjak — —
Pes zalaja: hov, hov, hov —
s putko gre lisjak domov!

Fran Žgur.

Joj — Zvonček!

Spisal Ivo Trošt.

avčičeva Milena in Jurkova Zorica sta bivali v zakurjeni sobi in žalostno pogledovali skozi okno. Zunaj je vladala neizprosna zima z vsemi silami. Mraz je bilo, da je duša zmrzovala v slabo oblečenem človeku, in snega do kolena sploh — koliko pa pri prijateljih, kamor ga je znosila vihrava burja, pristna notranjska domačinka. O nji so umni možje že mnogo pisali, še več pripovedovali; le tega še nisem slišal, da bi bil kdo širom sveta razglasil njen notranjski koledar, ki je posebno v vremenskih stvareh zanesljiv svetovalec. Kraška burja je namreč poslala vse zvezdoglede in vremenske preroke rakom žvižgat kakor naš pesnik, veliki Prešeren. Koledar neizprosne kraške gospodovalke kaže nepretrgoma: devet mesecev zimo, a tri mesece mraz. Šaljivi Notranjci so to dobroto celo hoteli preobrniti, češ: tako mrzle se vendar ne smemo kazati — vsaj ne pred svetom, pa so rekli: tri mesece zime in devet mesecev mraz, kar pa ni njihove slave kakor tudi moči kraške gospodovalke zmanjšalo niti za — enega juda v peklu.

Burja je torej praznovala tiste dni svoj god, in zima je poizkušala svoje moči.

Kavčičevi hiši nasproti stoji Dolenčeva ali Klinčarjeva, kakor je že vedel pokojni Levstik, ko je trdil, da je najboljša postrežba v gostilnici pri Klinčarju na Razdrtem.

Deklici Milena in Zorica sta opazili ob nasprotnem oknu Dolenčevo Rušo, ki so jo šteli med najzgovornejše učenke vaške šole. Tovarišice so jo često zmerjale — jezičnico, dasi je bila gosposke rodovine in so tudi tukajšnji Slovenci po zgledu svojih pohlevnih pradedov prav pasje oboževali nekdanje zatiralce — nemške in laške barone.

Ruša ni nikomur prizanašala s svojim jezičkom. Toda danes je bil četrtek popoldan, tete burje god in strine zime čestiti praznik. Pošto so prinesli iz Postojne šele pred poldnem, vipavske itak ne pusti burja iz doline čez Rebrnice pod Nanosom. „Le počakajte!“ si misli razmršena razgrajalka, ki ima po zatrdilu samih domačinov mladiče pri Razdrtem in na Gabrku onkraj Senožec pod največjo skalo.

In ljudje so morali čakati. Kdo bi se sicer prekeal z neugnano starko, ki je ne morejo niti ob največji vročini o sv. Jakobu ugnati v sicer obširne podzemeljske prostore.

„Lej, kako rada bi prišla k nam Ruša!“ opozori Milena Zorico in pokaže skozi okno.

„Rada; pa je meni včeraj rekla: lažnica; nečem je.“

„In meni je očitala, da se držim kakor gospa s pošte; tudi jaz je ne maram.“

„Le doma naj bo,“ določi Zorka, ki je tudi sama že dolgo vasovala pri Kavčičevih. Še enkrat se je ozrla v Dolenčevo okno in dejala: „Tako-le se godi jezičnicam. Na, na!“

Tedaj jo je pa rezal po cesti mimo okna pismonoša Tone s pošto. Kučmo je imel črez ušesa, škornje do kolen, brke kakor dva roga in tudi držal se je prav okorno kakor bi prodajal — trepet. Sukal se je kar izcela — pravcati škopnik na skednju. V torbi je imel pošto za vas, a v oroka- vičeni roki veliko, napol v papir zavito knjigo.

„Joj, Zvonček!“ vzklikneta obe deklici v eni sapi, in Milena pristavi: „Naša mama ga je dala vezat še pred Božičem. Zdaj je tu. Oh, kako se veselim! Zorica, še danes ga pregledava. Le ostani, zima, zunaj! Zvonček, joj, Zvonček!“

Obe sta hiteli v kuhinjo, kjer je Tone delil došla pisma in druge pošiljatve. Prinesel je Zvonček lepo vezan.

Tudi Ruša je spoznala skozi okno, kaj je imel Tone v napol zavitem papirju. Opazila je celo, da odhajaje od Kavčičevih ni imel več one vezane knjige. Pustil jo je torej tam. Ruši je bilo celo umevno, da sedeta sedajle Zorica in Milena lepo zložno v topli sobi v naslanjač ob zidu pri topli peči in začneta prebirati Zvonček: najprej slike, seveda, potem drobne pesemce, povesti s podobnicami, uganke, ki sta jih uganili sami, pesemce z napevi in slednjič še ostalo gradivo. Kar vleklo jo je nekaj h Kavčičevim, toda stoj! Ali se niso sporekle včeraj? Ne. Tako ne sme, ne more. In ona nima Zvončka, pa je njeno ime tam črno na belem med rešilkami neke zastavice v podobah. Oh, da ji ga niso naročili! Več pesemc zna celo na pamet. Ruša se ne uči posebno spretno, ali jeziček ji teče, kakor da tare ververica leščnike na višku tanke jelke.

Kako bi si pomagala? Kaj, ko bi jo mama poslala po kako stvar k sosedi? Ali kaj vprašat? Lepa priložnost bi se dala uporabiti kakor še nikoli: najprej bi opravila, kar je bilo ukazano, potem bi se smehljaje upala še vprašati, kaj počneta Milena in Zorica. Soseda je razumna ženska, pa bi takoj umela, česa je še treba. Da, prav tako bi prišla lahko h Kavčičevim. Ko je že tam, nič skrbi več, da se izmota zastran včerajšnjih besed.

Gre k mami.

* * *

V tem času sta tovarišici pri sosedu že sedli na zofo in prebirali Zvonček. Veliko jima je bilo znanega že iz posameznih števil, kjer so pridno reševale zastavice, šaljiva vprašanja, računске naloge in uganke v podobah. Prelistali sta že vse od prve do zadnje strani in se uglobili v čitanje drobnih pesemc. Milena jih je tudi znala že več na izust, a Zorica jih je ponavljala za njo. Posamezne številke so namreč dobivale v pregled tudi v šoli.

Nekoliko drugačno zabavo je poizkušala tačas Ruša. Mama je namreč spoznala njen namen, zakaj bi rada šla k sosedu, se ji nasmejala in rekla:

„Pa si trdila sinoči, da je Zorica lažnica in Milena je pregosposka, a danes te zapode, ako prideš blizu.“

„Zvonček imata, mama, pa bi ga rada videla tudi jaz. Zakaj ga meni ni prinesel Miklavž? Verjemi, mama, da me ne zapode; si že pomagam.“

„Sedaj te nimam po kaj poslati h Kavčiču.“

„Pa si kaj izmili.“

Mama pogleda hčerko in jo posvari, da to ni lepo. Vse, kar počnemo, mora imeti pravi namen. Tudi tu si ve pomoči mala Ruša.

„Veš, mama, grem vprašat, koliko velja Zvonček, da mi ga lahko kupite.“

„Pojdi,“ veli Dolenčeva mama, videč, da bi hčerko zaman ustavljala doma. Ruša pa tudi ni čakala, da bi ji bilo treba reči še drugič. Kakor bi trenil, je bila čez cesto v Kavčičevi veži in v kuhinji, kjer je pozdravila sosedovo mamo in vprašala, kaj dela Milena. Gospa Kavčičeva je imela precej drugega opravila, pa je kmalu uganila, da Ruši nedostaje družbe. Poslala jo je naravnost v sobo k tovarišicama s pristavkom: „Saj vem, da je tudi tebi dolg čas. Ti otroci! Človek ima pa vedno preveč dela.“

Ruša ni umela poslednje opomnje: skrbela jo je včerajšnja zamera. Že je stala na pragu, prišla za kljuko, pritisnila rahlo in poslušala pogovor. Morda se pomenkujeta prav o nji. Kaj še! Govorili sta glasno in veselo. To je delovalo na nestrpno čakajočo Rušo z neodoljivo močjo. Ni se več mogla zdrževati. Nalahko odpre duri, stopi čez prag in ostane. Prav nič je še nista bili opazili. Čakala je, da jo ugledata in potem — zgodi se karoli — povabita bliže. Sedaj je že dodobra umela pogovor:

„Kaj boš pisala za Zvonček ti, Zorica, ko dorasteš: pesemce ali povesti?“

„Jaz — povesti, veš take-le s podobicami, pa dosti podobic — na vsaki strani vsaj ena. Pa ti, Milena?“

„Meni najbolj ugajajo igre, take kakor smo eno igrale lani ob koncu leta in o sv. Miklavžu. Jaz bom pisala igre in pesmi. Ali niso lepe o kralju Matjažu, o zakleti kraljični, o speči deklici v steklenem gradu, o Palčkih, škratih in duhovih ali pa basni, kjer govore živali in druge stvari.“

Milena je govorila živahno in se ozirala po sobi, češ: naj ugovarja, kdor meni, da ne govorim prav! Med tem kretanjem je pa ugledala ob durih Rušo. Presenečena je že hotela zavpiti, kdo se je prikradel v sobo kakor tat v kaščo ter zapoditi jezičnico domov. Toda Ruša je gledala tako proseče, da je njen pogled mahoma podrl Milenino nevoljo. Še pravočasno se je domislila ta, da se olikanemu človeku ne spodobi tako kruto maščevanje. Nekaj je pa le odločila za neugnanko Rušo. Čakaj! Hitro ji razloži, kake stvari bo pisala Zorica za Zvonček in kaj ona, ko dorasteta in bosta znali.

„Kaj nam napišeš pa ti, ko boš velika?“ zagrmí nanjo kakor trobenta strahu in groze z gore sinajske. Ruša ni bila posebno nadarjena ne posebno pridna. Tu jo je hotela ujeti zvita Milena.

„Le povej, no!“

„Jaz ne — napišem — nič takega.“

„Kaj pa?“ vprašata Zorica in Milena zmagovito. Ruša pa odvrne mirno:

„Jaz — bom brala, kar napišeta vidve.“

Deklici niste vedeli, če bi se jezili ali smejali; odgovor jima je pa ugajal, in Ruša se ni mogla ubraniti neodoljivi sili, ki jo je tirala bliže, da bi vsaj od daleč pogledala v Zvonček. Pogled ji je uhajal od knjige proseč zdaj k eni, zdaj k drugi součenki, da bi jo povabila bliže. Slednjič je bila nevede že prav pri naslanjaču in vsa srečna opazovala podobice v knjigi.

Kolik razloček! Dolenčeva Ruša včeraj objestna jezičnica, danes ponižna, boječa tovarišica. To je bilo Mileni in Zorici dovolj zadostila: človeka nedostojno je maščevanje, zakaj osveta rodi samo jezo in strast. Najplemenitejša osveta je oproščenje. Tako so slišale vse tri deklice doma in v šoli.

„Ruša, pa prisedi!“ jo povabi Milena.

Vsa srečna objame sosedovo okolo vratu in se sklone nad Zvonček. Vse nasprotstvo se je poleglo. Zmagala je najplemenitejša osveta — oproščenje.

Zunaj je divjala burja, prva notranjska gospodovalka, ki ima mlade tam nekje na Žingarici pod Nanosom ter na Gabrku ob kranjsko-primorski meji v tistem hrastičevju nad Sinadolčani. Deklice pri Kavčiču niso slišale njenega divjanja. Iz sobe je zbežal dolg čas nekam gor v pečine pod Nanos, pa še tam gori ga je zeblo, da jo je pobrisal črez Plešo v gozd, si tam poiskal globoko brezdno, ki sega prav doli do vode, tekoče pod zemljo iz Predjame na Pivki pa v Vipavo. Tam je sedel na široki skalnati sklad in zadremal.

Zunaj se je vsipal sneg kakor, da hoče zamesti celo na veliki cesti slehrno sled in zasuti vse hiše prav do kapa. Burja je imela z njim svoje igrače in ga nosila na kupe ljudem pred hišna vrata, češ: „Ljudje božji, le doma ostanite. Zunaj je mraz, zunaj sem jaz. Drv nimate nikoli preveč, a sneg je topla odeja.“

Šele pozno zvečer, ko je pri Dolenčevih gorela luč, je prišla Ruša domov. Mamica se je čudila, da je niso odpravili že prej, zakaj predobro je poznala najobčutljivejšo stran svoje hčerke: da ne zna nič posebno molčati. Toda danes je bila izjema, danes je zmagal Zvonček, zmagal zimo, burjo in včerajšnjo zamero.

Koliko zmore dobra knjiga v dobrih srcih!

Ne le ta dan, tudi pozneje so ostale vse tri deklice iskrene prijateljice.

Tisto pomlad pa, na velikonočno jutro je vzkliknila tudi Dolenčeva Ruša: „Joj — Zvonček!“

Lepo vezana knjiga je namreč počivala na njenem zglavju — velikonočno vezilo.

Mož beseda.

Priredil *Mihael Levstik.*

lavni švedski kralj Karel XII. je bil v svoji mladosti precej razposajen. Pogosto je popival v družbi mladih dvornikov in uganjal z njimi raznovrstne burke in nerodnosti. Nekega dne, ko je bil zopet pijan, je sirovo razžalil svojo mater, ker ga je bila rahlo posvarila zavoljo njegovega početja.

Ko se je bil drugi dan zopet streznil, mu je bilo silno žal zaraditega, zakaj svojo mater je drugače ljubil prav iskreno. Sklene trdno, da ji dá zadoščenja, kakršnega pač ni pričakovala. Ukaže si prinesiti najlepšo, dragoceno kupo iz brušenega kristala in si jo do roba naliže z vinom. S kupo v roki se poda pred svojo mater in jo nagovori tako-le: „Mati! Zavedam se, da sem vas včeraj hudo razžalil, in srce me boli zavoljotega. Ali storil sem to le, ker me je zavedlo vino. Da mi pa ne bo več mogoče, žaliti vas v pijanosti, vam dajem sedaj v tem trenutku svojo kraljevo besedo, da je ta kupa, ki jo tukaj v roki držim, zadnja, ki jo izpijem v svojem življenju. A to izpijem na vaše zdravje, presvetla moja mati, s prošnjo, da mi odpustite.“

Po teh besedah izpije in zažene kupo skozi okno, da se je razbila na dvorišču. Kralj je držal dano besedo — do smrti: mnogo sveta je prehodil in v marsikateri bitki se je slavno meril s sovražniki, toda vina ni pokusil nikdar več.

▷ Minki za god ◁

Zadnji hleb.¹

Besede zložil *Borisov.*

Uglasbil *Iv. Kiferle.*

Zmerno, počasi.

Ma - ti de - ci kru - hek re - že, sr - ce jo bo - li; zad - nji hle - bec
 Pra - zne ka - šče, pra - zni že - pi, zu - naj zi - ma, mraz; v sr - cu skrb in
 Ma - ti de - ci kru - hek re - že, sr - ce jo bo - li; zdi se ji, da

že na - če - nja, no - ve - ga še ni, no - ve - ga še ni.
 ka - kor zi - ma, ža - lo - sten o - braz, ža - lo - sten o - braz.
 v njenem sr - cu o - ster nož ti - či, o - ster nož ti - či.

¹ Ker je vodilen glas II. glas, pojte to pesemco dvoglasno!

Kaj človek jé.

Nekdo je izračunal, koliko poje v življenju človek 50 let, ki je srednje velikosti in srednje slasti, a ima dober želodec. To znaša: 25.000 *kg* kruha, 18.000 *kg* mesa, 40.000 *kg* prikuh, 3000 do 4000 tucatov jajc in 500 *hl* tekočin. Vse to bi stalo okolo 48.000 *K*. Vse te številke kažejo, kako ogromno delo imajo opravljati usta in zobje in kako važno je za zdravje in življenje človeka, da jih ohranjamo v dobrem stanju, zdrave in čiste.

Dragocen biser.

Ameriški ribič je nedavno dobil v školjki zrno bisera, ki je zanj takoj prejel lepo vsoto 50.000 kron. Potem je ta biser odpotoval v Novi Jork in tam prišel v roke človeku, ki ima rad bisere. Ta je dal zanj 100.000 kron.

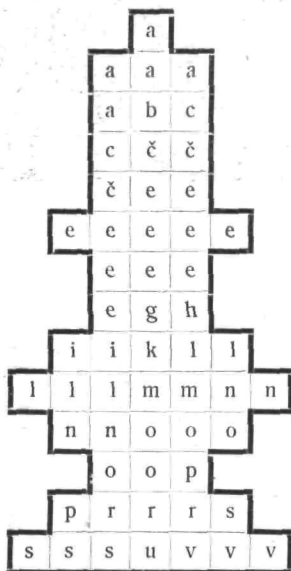
Največji zvon na svetu.

Največji zvon na svetu ima japonsko mesto Osaka. Zvon je visok 8 *m*, v obsegu meri 17 *m*, težak je pa 180.000 *kg*.

Besedna naloga.

Priobčil *Ljubomil Vidmajer.*

Besede značijo:

1. soglasnik;
2. vozniško opravilo;
3. del glave;
4. člana rodovine;
5. domačo žival;
6. posodo;
7. zver;
8. mater človeštva;
9. del strehe;
10. skupno narodno ime;
11. glavo države;
12. orožje;
13. glasbeni inštrument;
14. prodajalnico živil.

Posredi navzdol bereš narodni pregovor.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev novoletnega voščila v prvi številki.

Novo leto naj izpolni vse želje slovenskih src!

Prav so rešili: Minka in Slavka Zacherl, učenki v Ljutomeru; Sandi in Vidka Samsa v Il. Bistrici; Alojzija Senekovič, Neža Kramar, Terezija Klemenčič, Marija Žugman, Roza Peklar, Neža Glonar, Marjeta Bašl, Alojzija Krajnc, Ivana Čeh, Marija Najvirt, Marija Fras, Marija Gomilšek, Terezija Hrastnik, Julijana Nemšak, pri Sv. Barbari pri Mariboru; Terezika Magdič, Marija Heric, Marija Štraki, Marija Ostrc, Tončka Ostrc, Anica Kosi, učenke V. razr. pri Sv. Križu na Murskem polju; Cirilka Bolè, učenka VI. razr. v samostanu d. N. D. v Trnovem; Tonček Sivka, učenec III. razr. v Št. Juriju ob juž. žel.

Dragi gospod Doropoljski!

Te pesmi, ki sem jih zložil, Vam pošiljam. Če hočete, jih natisnite v „Zvončku“. Zložil sem jih zvečer. Če Vam ne ugajajo, jih lahko vržete v koš.

S spoštovanjem Vas pozdravlja

Drag. Chloupek, učenec III. raz. v Ljutomeru.

Odgovor:

Ljubi Dragotin!

No, nisem tako neusmiljen, da bi vrgel v koš, kar si mi poslal. Da se prepričaš o tem, objavljam za sedaj pesemco „Zima“. Druge porabim o priliki. Toliko pa že moraš dovoliti, da tuintam popravim kako malenkost. Seveda Ti bo treba še mnogo vaje, da bodo pesemce brez poprave zrele za tisk.

Z i m a.

Ko snežna zima je tu,
otroci pravijo: Juhu!
Bela rjuha zemljo krije,
vse se v topel plašč zavije.

Zunaj snežinke padajo,
na zemljo se nakladajo.
Veseli pač zimski čas,
ki pa dolgo ni pri nas.

*

Rozina Lamprechtova, učenka IV. razreda v Selnici ob Dravi, je napisala to-le pravljico:

Trije sinovi.

Bil je oče, ki je imel tri sinove. Dva sta bila pametna, a tretji neumen. Ko so že odrasli, jih pošlje oče po svetu službe iskat. Prvi gre najstarejši, „pametni“. Pride v velik gozd. Hipoma izgubi pravo pot. Tava po gozdu ter pride v brlog. Tu zagleda ježa, gospodarja brloga. Tega povpraša za pot. „Dobro,“ pravi jež, „pokažem ti stezo, toda povedati mi moraš,

katera živalska koža ti najbolj ugaja in katera se ti gnusi!“ Pametni premišlja, a naposled reče: „Najlepša koža je gotovo levova, a najgrša ježevo!“ Jež se razsrdi nad tem odgovorom. Zapiska, in vse polno ježev se prikaže iz duplje. Najstarejši izmed njih vpraša: „Kaj zapovedujete, gospod!“ — „Opikajte mi tega paglavca z iglami svojih kož!“ — Kakor mačka na miš planejo ježi na najstarejšega brata. Zbadajo ga s svojimi iglami in ogrizejo dodobrega. Ves krvav pride najstarejši sin na pravo pot nazaj, a ne zljubi se mu iti dalje po svetu, ampak gre domov.

Zdaj pošlje oče srednjega — tudi pametnega — sina po svetu. Tudi ta pride v isti gozd. Zgodi se mu kakor njegovemu bratu.

Tudi on pride nazaj k očetu, in zdaj gre najmlajši — neumni — sin na potovanje. Tudi on pride v brlog. Povpraša ježa za pot. Ta mu stavi isto vprašanje. A on odgovori: „Kaj rad bi imel ježevo kožo. Naj bi me le kateri razdražil, bi ga opikal z iglami, da bi se ne predrznil več storiti mi kaj žalega. Levove kože bi pa ne hotel imeti, ker...“ Tukaj mu pretрга jež besedo „Dobro si pogodil.“ Zapiska, množica ježev se prikaže, in najstarejši pravi: „Kaj zapovedujete?“ Gospodar duplje veli: „Prinesite daril, kolikor morete nesti, za tega mladeniča!“ Razkrope se ježi. Ko se vrnejo, kaj zagleda mladenič? Pred seboj vidi kupe zlata in diamantov. Natlači si vse žepe in nadevlje za srajco, kolikor le more. Ves srečen se vrne domov. Presenečena gledata brata vse bogastvo. Ni bilo ne konca ne kraja pripovedovanja. Slišala sem tudi jaz ta pogovor.

Kdor to verjame, naj mi kmalu sporoči, da mu napišem še več takih reči.

Odgovor:

Torej, ljubi „Zvončkovi“ bralci, le obsipajte z vprašanji Rozino Lamprechtovo. Le naj si izmisli še več takih reči, da vidimo, kaj zmore pametna deklica!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Po „Zvončku“ sem zvedel, da ste prav dober prijatelj mladini. Zato si dovoljujem, da Vam pišem nekoliko vrstic. V šoli imam najrajši zemljepisje, petje in risanje. Tudi že znam igrati na klavir. V spisju sem v šoli že pohvaljen. Enkrat bi bil rad mornar. Prosim Vas vljudno, naznanite mi ob priliki, katere šole naj obiskujem, da dosežem ta stan. Star sem 10 let in obiskujem našo dvorazredno ljudsko šolo (II. razred II. oddelek). Jeseni me nameravajo moji dobri starši poslati v srednjo šolo v Maribor. Prosim, v katero?

Sprejmite dobrotljivo moje pisemce. Srčne pozdrave od hvaležnega

Milka Grizolda.

Odgovor:

Ljubi Milko!

Mornar bi bil rad! Hej, to je lepo: voziti se po brezmejnem morju tja daleč do neznanih krajev, videti toliko novega sveta, srečati toliko neznanih ljudi! Seveda so tudi nevarnosti in neprilike vmes. Kadar pribesni vihar in dviga visoke valove, tedaj je ladja enaka orehovi lupini — tako jo meče razjarjeno morje semintja. Toda tudi to ne plaši pogumnega mornarja. Z jasnim, mirnim očesom gleda v sivo, megleno daljo predse, s spretno in veščo roko vodi ladjo, da ne zadene ob skrito kleč in se ne potopi. — Mornar bi bil rad, ljubi Milko! — Preudari in premisli prej, preden se odločiš. No, pa saj je še časa dovolj. V katero srednjo šolo pojdi? Če hočeš iti k mornarjem, pojdi v r e a l k o. Dopršiti moraš štiri razrede, potem pa greš v mornariško šolo na Reki, kjer moraš napraviti sprejemni izpit. Tu velja mnogo tudi — dobro priporočilo. Ko dovršiš to šolo, postaneš mornariški oficir ali častnik. Če pa hočeš biti le mornar-vojak, pojdi v Pulj, kjer je pristanišče avstrijske vojne mornarice. Za mornarja-vojaka ni treba toliko študij, ampak treba je toliko več dela in trpljenja. Sicer se pa posvetuj s svojimi starši in svojim učiteljem. V mladih letih bi bil človek rad to ali ono, ko pa se mora pozneje odločiti, si izbere največkrat drug stan. Tudi meni je v mladih dneh rojilo mornarstvo po glavi. Dobro vem, kako smo na domačem dvorišču gradili lesene ladje in se prevažali v Ameriko kar po kopnem ali kvečjemu po domači luži s papirnatimi čolni. Takrat sem bil ves navdušen za mornarja. Prišle so druge misli, in danes nisem oficir, ampak sem — učitelj.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Jaz Mirko Vovk, učenec III. razreda na Bledu, Vam hočem pisati in povedati, kako je pri nas lepo. Ali ste bili že kdaj na Bledu?

Ako pridete, me pridite obiskat, Vam bi pokazal našo Bicovico, to je grič za našo hišo, ki se z njega vidi po vsem Bledu, pa še kako lepo! No, pa še veliko drugega bi Vam pokazal. Sedaj imamo na jezeru led. Kar imam prostega časa, se grem drsat. Jaz in moj brat Vladko že znava na drsalkah kroge delati. Imam pa še manjšega brata Bogdana in malo sestro Maro. Še veliko bi Vam povedal, ali danes ne morem več napisati. V drugem pismu Vas bom vprašal, kako bi se moglo narediti, da bi jaz dobil „Zvonček“ in ne moja velika sestra Jula. Vas prav lepo pozdravljam Vaš

Mirko Vovk.

Odgovor:

Ljubi Mirko!

Bil sem že na Bledu. Skoro vsako leto o počitnicah pridem tja. Zakaj? Neizrečeno lep je Bled. Kar sem že videl sveta, nikjer nisem videl toliko prirodnih lepôt na enem kraju. Kadar pridem zopet, te že obiščem, da pojedva gledat oni razgled izza vaše hiše. Vem, sedaj je vse polno življenja po gladkem, kot steklo čistemu ledu, ki so vanj zakopani valovi Blejskega jezera. Le delaj kroge, pa pazi, da jih ne delaš — z nosom. V drugem pismu pa me le vprašaj, kako bi dobival „Zvonček“ na svoje ime. Dotlej naj ostane to vprašanje — tajnost.

*

Predragi gospod Doropoljski!

Pišem Vam nekoliko vrstic. Preden nadaljujem, Vas srčno pozdravljam in Vam želim vse dobro! Zdaj Vam razložim, kako se meni godi: Doma sem iz trga Sodražice, učenec IV. razreda II. odd. Učim se še precej zadostno. Ob tričetrt na devet grem v šolo, opoldan domov, ob eni se zopet prične pouk in traja do treh. Potem, ko pridem domov, moram pa očetu pomagati krmiti živino. Imamo 9 glav govejega blaga. Kadar je delo dogotovljeno, gredo moji mlajši bratci in stara mati na peč, jaz jim pa preberem kako povest. K sklepu svojega slabega pisanja Vas še enkrat srčno pozdravim in ostanem Vam vdani

Franc Lavrič, posestnikov sin.

Odgovor:

Dragi France!

Preden odgovorim, Te tudi jaz prav srčno pozdravljam in Ti želim vse dobro. Glej, tako je prav: kakor Ti meni, tako jaz Tebi. Sicer je pa Tvoje življenje lepo in umirjeno — kakor ura. Želim, da bi se ne učil precej zadostno, temveč kar naravnost zadostno, če že ne gre višje! Da pomagaš očetu, ti je le bolj za zabavo, saj je goveja živina dobra in koristna! E, pa stavi bil kaj, da tudi Ti časih zležeš na peč. Pa reci, če ni res!

